

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Llywodraeth Cymru

Datganiad System y Swyddog Cyfrifyddu

Rhagfyr 2021

Cynnwys

	Tudalen
1. Cyflwyniad	1
2. Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu	1
3. Atebolrwydd a Llywodraethiant Llywodraeth Cymru	3
4. Cyfrifoldebau o fewn y Grwpiau Craidd	11
5. Y Berthynas â Chyrff Cyhoeddus Cymru	17
6. GIG Cymru	17
7. Llywodraeth Leol	18
8. Partneriaethau Cyflawni â Thrydydd Partïon	20
9. Grantiau i Gyrrff yn y Sector Preifat a'r Sector Gwirfoddol	20
10. Caffael	21
11. Buddsoddiadau, Cyd-fentrau ac Asedau eraill	21

Bydd y Datganiad System hwn gan y Swyddog Cyfrifyddu yn cael ei adolygu o leiaf unwaith y flwyddyn fel rhan o'r broses o baratoi Datganiad Llywodraethiant Blynyddol Llywodraeth Cymru.

Os bydd newidiadau sylweddol i drefniadau atebolrwydd Llywodraeth Cymru, caiff y datganiad hwn ei ddiweddarau a'i gyhoeddi yn unol â hynny.

1. Cyflwyniad

- 1.1 Fi yw Prif Swyddog Cyfrifyddu Llywodraeth Cymru. Mae'r datganiad system hwn yn crynhoi sut yr wyf yn cyflawni fy nghyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu yn unol â'r canllawiau a nodir yn Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru ac o fewn y cyfrifoldebau a'r rheolaethau a nodir yn fy llythyr awdurdod dirprwyedig gan Drysorlys EM.
- 1.2 Mae'r datganiad system hwn yn disgrifio'r atebolrwydd am holl wariant arian cyhoeddus ar draws adrannau Llywodraeth Cymru a'r cyrff hyd braich yr wyf yn gyfrifol amdanynt. Mae'n disgrifio'r systemau yr wyf yn eu defnyddio drwy fy nghyfrifoldebau fel y Swyddog Cyfrifyddu ac mae'n sicrhau bod arian cyhoeddus yn cael ei wario yn unol â rheoleidd-dra a phriodoldeb a chan sicrhau gwerth am arian. Bydd hyn yn parhau i fod yn gymwys hyd nes y cyhoeddir datganiad diwygiedig.

2. Cyfrifoldebau'r Swyddog Cyfrifyddu

- 2.1 Fel Ysgrifennydd Parhaol, cefais fy mhenodi gan Drysorlys EM yn Brif Swyddog Cyfrifyddu Gweinidogion Cymru. Mae'r Datganiad System hwn yn amlinellu'r holl berthnasoedd a phrosesau atebolrwydd arwyddocaol yn Llywodraeth Cymru, gan nodi'n glir pwy sy'n atebol am beth ar bob lefel yn y system.
- 2.2 Mae gan Senedd Cymru yr hawl i basio deddfau (a elwir yn Ddeddfau Senedd Cymru) mewn meysydd nas cedwir yn ôl i Senedd y DU o dan Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006, fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cymru 2017. Llywodraeth Cymru sy'n gyfrifol am roi'r rhan fwyaf o gyfreithiau Senedd Cymru ar waith.
- 2.3 Mae'r Prif Weinidog yn atebol i'r Senedd o ran polisiau, gweithredoedd ac ymddygiad Llywodraeth Cymru. Fel Prif Swyddog Cyfrifyddu, rwyf yn atebol i'r Prif Weinidog a thrwyddo ef y daw fy awdurdod. Mae'r awdurdod hwn yn cynnwys bod yn Brif Gynghorydd Polisi'r Prif Weinidog a'i Gabinet ac yn Bennaeth Gwasanaeth Sifil Llywodraeth Cymru. Fi yw'r Prif Swyddog Cyfrifyddu sy'n gyfrifol hefyd am sicrhau bod arian ac adnoddau Llywodraeth Cymru yn cael eu defnyddio'n effeithiol ac yn briodol ac am sicrhau effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethiant, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol. O dan delerau fy mhenodiad gan Swyddfa'r Cabinet, mae fy nhrefniant rheoli llinell ffurfiol gyda Phennaeth Gwasanaeth Sifil y DU, sy'n paratoi fy adroddiad perfformiad blynyddol gyda chyfraniad gan Brif Weinidog Cymru, Cyfarwyddwyr Anweithredol Llywodraeth Cymru a rhywfaint o adborth

360 gradd. Rwy'n cytuno ar fy mlaenoriaethau a'm ffocws gyda'r Prif Weinidog.

- 2.4 Fel Prif Swyddog Cyfrifyddu, rwy'n gyfrifol yn bersonol am ddiogelu'r cyllid cyhoeddus sydd wedi'i roi yn fy ngofal o dan adran 133 o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Lle y bo Swyddogion Cyfrifyddu Ychwanegol wedi'u penodi gennyf o dan adran 133 (2) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 yn Swyddogion Cyfrifyddu Ychwanegol, mae eu cyfrifoldebau hefyd yn cael eu nodi yn y Datganiad System hwn.
- 2.5 Rwyf hefyd yn dynodi Prif Weithredwr y GIG yn Swyddog Cyfrifyddu'r Gwasanaeth Iechyd Gwladol yng Nghymru. Mae gwaith y Byrddau Iechyd Lleol yng Nghymru yn cael ei lywodraethu drwy awdurdod ar wahân a phenodir Prif Weithredwyr yr holl Fyrddau Iechyd Lleol yn Swyddogion Atebol gan Brif Weithredwr GIG Cymru. Nid yw'r penodiadau hyn yn tynnu oddi wrth fy nghyfrifoldeb cyffredinol am Gyfrifon Llywodraeth Cymru.
- 2.6 Mae'r Datganiad hwn yn cwmpasu Llywodraeth Cymru, ei chyrff hyd braich a pherthnasoedd hyd braich eraill. Mae'n disgrifio'r atebolrwydd am yr holl wariant arian cyhoeddus a awdurdodir gan y Senedd at ddefnydd Gweinidogion Cymru, yr holl arian cyhoeddus a godir fel incwm a'r asedau o dan berchenogaeth gyhoeddus yr wyf yn gyfrifol amdanynt, ac am daliadau i mewn i Gronfa Gyfunol Cymru ac allan ohoni.
- 2.7 Mae'r Datganiad System hwn yn fy helpu i sicrhau fy mod yn cyflawni fy nghyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu, yn unol â'r Memorandwm i Brif Swyddog Cyfrifyddu Gweinidogion Cymru, y canllawiau a nodir yn Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru a'r ddogfen gyfatebol yn Lloegr, Managing Public Money.

Andrew Goodall

Ysgrifennydd Parhaol Llywodraeth Cymru

3. Atebolrwydd a Llywodraethiant Llywodraeth Cymru

ADRANAU ANWEINIDOGOL		LLYWODRAETH CYMRU		
• Awdurdod Cyllid Cymru		CWMNIAU		CYRFF CYHOEDDUS ERAILL
IECHYD		Cwmnïau o dan berchenogaeth Gweinidogion Cymru:		• Estyn
CYRFF Y GIG		• Careers Choices Dewis Gyrfa Ltd (yn masnachu fel Gyrfa Cymru)		• Y Gweinyddwr Annibynnol ar Gwynion Dŵr Daear
• Byrddau Iechyd Lleol		• Comisiwn Dylunio Cymru		• Comisiynydd Plant Cymru
• Arolygiaeth Gofal Iechyd Cymru		• Banc Datblygu Cymru		• Comisiynydd y Gymraeg
• Ymddiriedolaethau'r GIG		• Hybu Cig Cymru		• Y Comisiynydd Pobl Hŷn
• Iechyd Cyhoeddus Cymru		• Diwydiant Cymru (Sector Development Wales Partnership Ltd)		• Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol
• Pwyllgor Gwasanaethau Ambiwlaens Brys		• Canolfan Gwasanaethau Cyhoeddus Digidol		• Rhwydwaith i Hyrwyddo Amrywiaeth Ieithyddol
• Iechyd a Gofal Digidol Cymru		• Busnes Rhyngwladol Cymru		• Cyngor y Gweithlu Addysg
• Partneriaeth Cydwasaethau GIG Cymru		• Trafnidiaeth Cymru		
• Pwyllgor Gwasanaethau Iechyd Arbenigol Cymru		• Hwb Gwyddorau Bywyd Cymru		
• Grŵp Cydweithredol Gofal Iechyd y Canolbarth		• WGC Holdco Ltd		
• Grŵp Cydweithredol Gofal Iechyd y De		• Welsh Development Management Ltd		
• Addysg a Gwella Iechyd Cymru		• Cronfa Buddsoddi Cymru mewn Adfywio		
		• Yr Academi Genedlaethol ar gyfer Arweinyddiaeth Addysgol		
		• Cwmni Eginio		
		• Y Ganolfan Ragoriaeth Fyd-Eang ar gyfer Rheilffyrdd		
		Corfforaethau Cyhoeddus		
		• Maes Awyr Rhyngwladol Caerdydd		
		• Buddsoddiadau Cyllid Cymru (gan gynnwys 1-11)		
		CNLC Gweithredol	CNLC Cynghorol	CNLC - Tribiwnlysoedd
		• Cyngor Celfyddydau Cymru	• Y Panel Cynghori ar Gamddefnyddio Sylweddau	• Panel Dyfarnu Cymru
		• Cyngor Cyllido Addysg Uwch Cymru	• Grŵp Strategaeth Feddyginiaethau Cymru	• Tribiwnlys Tir Amaethyddol (Cymru)
		• Comisiwn Ffiniau a Democratiaeth Leol Cymru	• Y Panel Apeliadau Annibynnol i Ffermwyr	• Tribiwnlys Adolygu Iechyd Meddwl Cymru
		• Llyfrgell Genedlaethol Cymru	• Pwyllgor Deintyddol Cymru	• Tribiwnlys Apeliadau Arolygwyr Cofrestredig Ysgolion (Cymru)
		• Amgueddfa Genedlaethol Cymru	• Bwrdd Cynghorol Cymru ar Ddatblygu Diwydiannol	• Tribiwnlys Apeliadau Arolygwyr Addysg Feithrin Cofrestredig (Cymru)
		• Cyfoeth Naturiol Cymru	• Pwyllgor Meddygol Cymru	• Tribiwnlys Eiddo Preswyl Cymru
		• Cymwysterau Cymru	• Pwyllgor Nyrsio a Bydwreigiaeth Cymru	• Tribiwnlys Anghenion Addysg Arbennig Cymru
		• Comisiwn Brenhinol Henebion Cymru	• Pwyllgor Optometrigr Cymru	• Tribiwnlys Prisio Cymru
		• Gofal Cymdeithasol Cymru	• Pwyllgor Fferyllo Cymru	• Tribiwnlys y Gymraeg
		• Chwaraeon Cymru	• Pwyllgor Cyngori Gwyddonol Cymru	
			• Pwyllgor Cynghorol Therapiau Cymru	
			• Panel Annibynnol Cymru ar Gynhyrddiaeth Ariannol	
		GRANTIAU I'R SECTOR GWIRFODDOL A'R SECTOR PREIFAT		

Deddfau Llywodraeth Cymru

- 3.1 Darparodd Deddf Llywodraeth Cymru 1998 ar gyfer sefydlu Cynulliad Cenedlaethol Cymru ar ôl refferendwm datganoli cadarnhaol ym mis Medi 1997. Darparodd y Ddeddf hefyd ar gyfer trosglwyddo bron bob un o bwerau Ysgrifennydd Gwladol Cymru i'r Cynulliad newydd.
- 3.2 Cyflawnodd Deddf Llywodraeth Cymru 2006 ymrwymiad Llywodraeth EM i symud proses ddatganoli Cymru ymlaen. Mae iddi ddwy elfen allweddol, a roddwyd ar waith ym mis Mai 2007:
- Gwahanu'r Senedd oddi wrth Lywodraeth Cymru yn ffurfiol er mwyn rhoi eglurder ynghylch priod gylch gwaith a rôl y ddeddfwrfa a'r weithrediaeth, a gwella'r gallu i graffu'n effeithiol;
 - Pwerau deddfu ychwanegol i'r Senedd drwy gategori newydd o ddeddfwriaeth a elwid yn Fesurau'r Cynulliad fel y gellir sicrhau blaenoriaethau deddfwriaethol Cymru yn gyflymach ac yn haws na thrwy ddarpariaethau mewn biliau sy'n cael eu pasio gan Senedd y DU.
- 3.3 O dan Ddeddf Cymru 2014, datganolwyd pwerau i Gymru i ddeddfu ar drethi i ddisodli trethi'r DU ar gyfer y dreth stamp a'r dreth dirlenwi. Rhoddwyd pwerau benthyca newydd i Gymru hefyd a darparwyd ar gyfer datganoli rhagor o drethi yn ddiweddarach.
- 3.4 Mae Deddf Cymru 2017 yn;
- Cynnwys datganiad bod Senedd Cymru a Llywodraeth Cymru yn rhannau parhaol o dirwedd gyfansoddiadol a gwleidyddol y DU;
 - Cyflwyno model datganoli newydd: model cadw pwerau (yn debyg i'r hyn a geir yn yr Alban);
 - Rhoi pwerau newydd i Weinidogion Cymru mewn meysydd megis ynni, cynllunio, ffyrdd a harbyrau;
 - Rhoi pwerau newydd i'r Senedd dros ei threfniadau mewnol, sefydliadol ac etholiadol ei hun;
 - Sefydlu'r cysyniad o driwlynlysoedd Cymru a Llywydd triwlynlysoedd Cymru.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru)

- 3.5 Rwyf wedi ymrwymo i gefnogi Gweinidogion Cymru i gyflawni eu dyletswydd i hyrwyddo datblygu cynaliadwy (Deddf Llywodraeth Cymru 2006) a llesiant (Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015). Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 wedi'i chynllunio i sicrhau mai datblygu

cynaliadwy yw prif egwyddor drefniadol y llywodraeth a chyrrff cyhoeddus, ac felly y dylai trefniadau gweithredu a llywodraethiant a mecanweithiau'r Llywodraeth, a'r cyngor a'r cymorth a roddir gan y gwasanaeth sifil yng Nghymru, wella'n gyson er mwyn ymateb i'r gofynion hyn.

3.6 Ar ddechrau 2020, trafododd y Pwyllgor Gweithredol y rhwystrau mewnol sy'n ein hatal rhag gwireddu manteision y ddeddfwriaeth. Roedd y rhain yn ymdrin ag agweddau megis gwella llywodraethu cydgysylltiedig; defnyddio Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol fel llwyfan i feithrin gallu ar gyfer meddwl yn y tymor hir; sefydlu dull ataliol y tu hwnt i'r gyllideb; a sut y gallwn wella gallu ein proffesiwn polisi. Cydnabuwyd hefyd bwysigrwydd sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn dangos arweinyddiaeth amlwg ac yn gwella'r ffordd yr ydym yn rhoi gwybod am y newidiadau yr ydym yn eu gwneud. Cytunodd ExCo i fframwaith gweithredu strategol wedi'i ddiweddarau i adlewyrchu a chyfleu ehangder a chwmpas Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yn well o fewn y Llywodraeth.

3.7 Mae'r fframwaith hwn yn nodi gwahaniaeth pwysig rhwng y canlynol:

- Rôl Gweinidogion Cymru o ran sicrhau'r cyfraniad gorau posibl gan y Llywodraeth at y nodau llesiant drwy bennu amcanion llesiant a'u cyflawni;
- Rôl y Gwasanaeth Sifil o ran gwella'r cymorth a'r cyngor a roddir i Weinidogion Cymru drwy gynnwys yr egwyddor datblygu cynaliadwy yn ein ffordd o weithio;
- Ein rôl ni o ran galluogi eraill i gyfrannu at y broses o gyflawni'r nodau llesiant a rhoi Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol ar waith;
- Ein rôl ni o ran helpu i ddeall Cymru yn awr ac yn y dyfodol drwy waith ar Adroddiad Tueddiadau'r Dyfodol, y dangosyddion llesiant cenedlaethol ac Adroddiad Blynyddol Llesiant Cymru.

3.8 Ym mis Ionawr 2021, paratowyd papur ar gyfer Ymchwiliad y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r papur yn canolbwyntio ar y camau gweithredu yr wyf wedi'u cymryd fel Ysgrifennydd Parhaol gyda'r Pwyllgor Gweithredol a swyddogion o bob rhan o Lywodraeth Cymru. Cyhoeddwyd adroddiad y Pwyllgor Cyfrifon, 'Cyflawni ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol: y stori hyd yma' ar 17 Mawrth ac roedd yn destun dadl ar 24 Mawrth 2021. Ysgrifennodd y Dirprwy Weinidog a'r Prif Chwip at gadeirydd y Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus yn nodi y byddai Llywodraeth Cymru yn ymateb i'r adroddiad erbyn yr hydref.

Y Rhaglen Lywodraethu (2021 – 2026)

- 3.9 Symud Cymru Ymlaen yw ein cynllun strategol pum mlynedd ar gyfer Llywodraeth Cymru. Mae'n nodi'r hyn y mae Gweinidogion am ei wneud dros y tymor nesaf (2021-2026). Mae ein Rhaglen Lywodraethu yn nodi'r ymrwymïadau uchelgeisiol a radical y byddwn yn eu cyflawni dros y pum mlynedd nesaf er mwyn mynd i'r afael â'r heriau sy'n ein hwynebu ac er mwyn gwella bywydau pobl ledled Cymru. Mae'n seiliedig ar werthoedd sy'n arbennig o Gymreig: cymuned, cydraddoldeb a chyfiawnder cymdeithasol. Mae'n gosod cydweithio o flaen cystadleuaeth, gan ddangos sut y byddwn yn gweithredu i sicrhau tegwch i bawb a dileu anghydraddoldeb ym mhob rhan o gymdeithas.
- 3.10 Mae'r Rhaglen Lywodraethu hefyd yn nodi'r deg amcan llesiant y bydd y llywodraeth yn eu defnyddio i wneud y mwyaf o'i chyfraniad at saith nod llesiant hirdymor Cymru a'r camau y byddwn yn eu cymryd i'w cyflawni. Cyhoeddwyd Datganiad Llesiant ochr yn ochr â'r Rhaglen Lywodraethu sy'n nodi ein hamcanion llesiant yn unol â'n dyletswydd statudol o dan [Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#) (y Ddeddf).

Cyllid

- 3.11 Mae Llywodraeth Cymru yn derbyn y rhan fwyaf o'r cyllid, a elwir yn 'grant bloc', gan Drysorlys EM ac fe'i pennir drwy Adolygiadau Gwariant Llywodraeth y DU a'i addasu yng Nghyllidebau'r DU.
- 3.12 Pennir swm y grant bloc fel rhan o Adolygiad Cynhwysfawr o Wariant Llywodraeth y DU, yn unol â'r polisiâu a nodir yn Natganiad Polisi Cyllido Trysorlys EM ar gyfer y gweinyddiaethau datganoledig.
- 3.13 Fel grant bloc, gall y cyllid a ddyrennir i Gymru gael ei wario fel y gwêl Llywodraeth Cymru yn dda; nid oes rheidrwydd i'w wario ar swyddogaethau penodol. Pan fydd Llywodraeth y DU yn adolygu ei chynlluniau gwariant, penderfynir ar newidiadau i'r dyraniad i Gymru yn ôl y newidiadau mewn gwariant cynlluniedig ar wasanaethau tebyg yn adrannau Llywodraeth y DU. Cyfrifir y newid gwirioneddol drwy ddefnyddio fformiwla Barnett sy'n seiliedig ar boblogaeth.
- 3.14 Mae hynny'n golygu bod Cymru'n cael y swm a ddyrennir yn y flwyddyn flaenorol, plws neu lai cyfran o newidiadau i wariant Llywodraeth y DU i Loegr yn seiliedig ar boblogaeth. Mae fformiwla Barnett yn gweithredu system

gynyddrannol, yn yr ystyr bod y dyraniad mewn un flwyddyn yn seiliedig ar y dyraniad yn y flwyddyn flaenorol.

- 3.15 Unwaith y bydd y cyllid sydd ei angen i redeg Swyddfa Cymru (Swyddfa Ysgrifennydd Gwladol Cymru) wedi'i gymryd, mae gweddill y grant bloc, ynghyd â'r derbyniadau treth a gesglir gan Awdurdod Cyllid Cymru (Treth Dir y Dreth Stamp a'r Dreth Dirlenwi) wedyn yn cael eu rhoi yng Nghronfa Gyfunol Cymru, sef cyfrif banc datganoledig Cymru yn y bôn. Cytunir ar Gyfraddau Treth Incwm Cymru gyda Thrysorlys EM bob blwyddyn a chânt eu talu i Gronfa Gyfunol Cymru yn yr un modd â'r grant bloc.
- 3.16 Mae'r gweithdrefnau sy'n llywodraethu proses cyllideb Llywodraeth Cymru wedi'u nodi yn Rheolau Sefydlog y Senedd, yn unol ag Adran 125 o Ddeddf Llywodraeth Cymru. Mae'n ofynnol i'r Llywodraeth gynnig cynnig cyllidebol blynyddol sy'n awdurdodi: defnyddio adnoddau; cadw incwm; a thynnu arian o Gronfa Gyfunol Cymru. Yna, bydd Pwyllgorau Senedd Cymru a phartïon eraill â diddordeb yn craffu ar y Gyllideb ddrafft ac yn gwneud sylwadau cyn iddi gael ei llunio'n derfynol, a'i chymeradwyo gan y Senedd yng nghynnig y Gyllideb Flynyddol. Gellir amrywio'r Gyllideb drwy gynnig cyllidebol atodol a gymeradwyir gan Senedd Cymru.

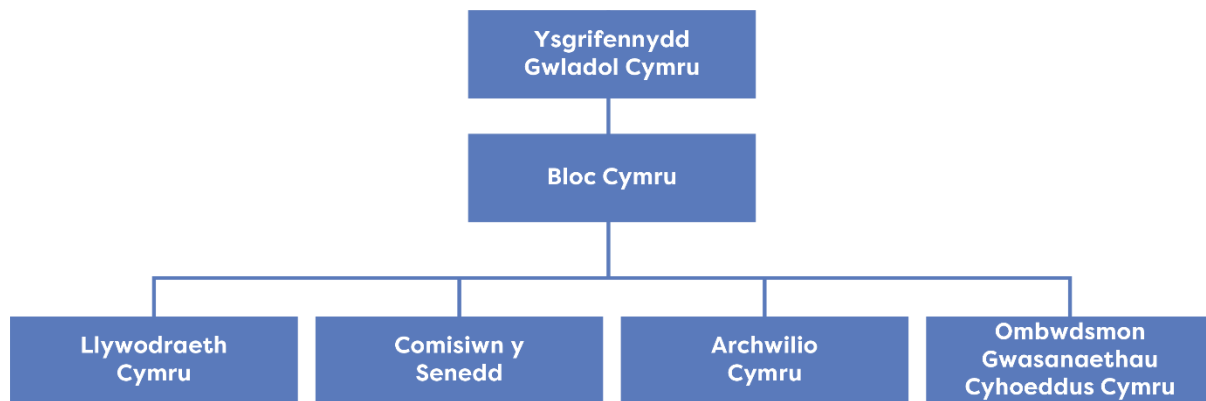
Dyma Gyllideb atodol gyntaf Llywodraeth Cymru ar gyfer 2021-22:

PRIF GRWPIAU GWARIANT Y GYLLIDEB ATODOL (MEG)							
Cydrannau Cyllideb Llywodraeth Cymru							£000oedd
PRIF GRŴP GWARIANT (MEG)				2021-22			
Adnoddau a Chyfalaf (ac eithrio AME)	Adnoddau			Cyfalaf			CYFANSWM
	Cyllidol	Anghyllidol	Cyfanswm Adnoddau	Cyffredinol	Trafodiadau Ariannol	Cyfanswm Cyfalaf	
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	9,170,141	186,137	9,356,278	387,600	-00	387,600	9,743,878
Cyllid a Llywodraeth Leol	4,518,207	212	4,518,419	209,197	-00	209,197	4,727,616
Y Gymraeg ac Addysg	1,667,854	498,148	2,166,002	269,780	1,968	271,748	2,437,750
Newid Hinsawdd	859,104	239,121	1,098,225	1,460,577	74,310	1,534,887	2,633,112
Yr Economi	458,263	11,598	469,861	125,613	385	125,998	595,859
Cyflawnder Cymdeithasol	330,145	11,554	341,699	14,606	-00	14,606	356,305
Materion Gwledig	103,299	169	103,468	16,887	3,476	20,363	123,831
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	293,028	16,000	309,028	13,189	-00	13,189	322,217
Cyfanswm Adnoddau a Chyfalaf (ac eithrio AME)	17,400,041	962,939	18,362,980	2,497,449	80,139	2,577,588	20,940,568

PRIF GRŴP GWARIANT (MEG)				2021-22	
Gwariant a Reolir yn Flynyddol (AME)	Adnoddau		Cyfalaf		CYFANSWM
Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol	148,403		-00		148,403
Cyllid a Llywodraeth Leol	721,500		-00		721,500
Y Gymraeg ac Addysg	-148,386		968,961		820,575
Newid Hinsawdd	96,592		-00		96,592
Yr Economi	48,525		-00		48,525
Cyflawnder Cymdeithasol	-00		-00		-00
Materion Gwledig	27,915		-00		27,915
Gwasanaethau Canolog a Gweinyddu	3,000		-00		3,000
Cyfanswm y Gwariant a Reolir yn Flynyddol (AME)	897,549		968,961		1,866,510

CYFANSWM Y DYRANIADAU I BRIF GRWPIAU GWARIANT LLYWODRAETH CYMRU	19,260,529	3,546,549	22,807,078
--	-------------------	------------------	-------------------

- 3.17 Mae Llywodraeth Cymru, Comisiwn y Senedd, Swyddfa Archwilio Cymru ac Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru oll yn cael dyraniadau drwy Gyllideb Cymru (Ffigur 2). Dyrennir cyfran sylweddol o'r Gyllideb i'r GIG yng Nghymru, awdurdodau lleol, cyrff cyhoeddus a chyrff cyhoeddus a noddir gan Lywodraeth Cymru y mae'n eu noddi ac yn eu hariannu. Dyma'r arian a ddefnyddir i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus yng Nghymru.

Ffigur 2

- 3.18 Mae Llywodraeth Cymru yn atebol i Senedd Cymru am y ffordd y mae'n cymhwyso ac yn rheoli'r Gyllideb. Mae'n ofynnol i Weinidogion Cymru baratoi cyfrifon sy'n cofnodi sefyllfa ariannol Llywodraeth Cymru a'r taliadau i mewn i Gronfa Gyfunol Cymru ac allan ohoni. Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru yn cyflwyno adroddiad ar y cyfrifon hynny, ac mae ganddo rôl yn y broses o gadarnhau bod unrhyw wariant yr aed iddo yn gyfreithlon ac, os darparwyd cyllid at ddiben penodol, ei fod wedi cael ei ddefnyddio at y diben hwnnw mewn gwirionedd.

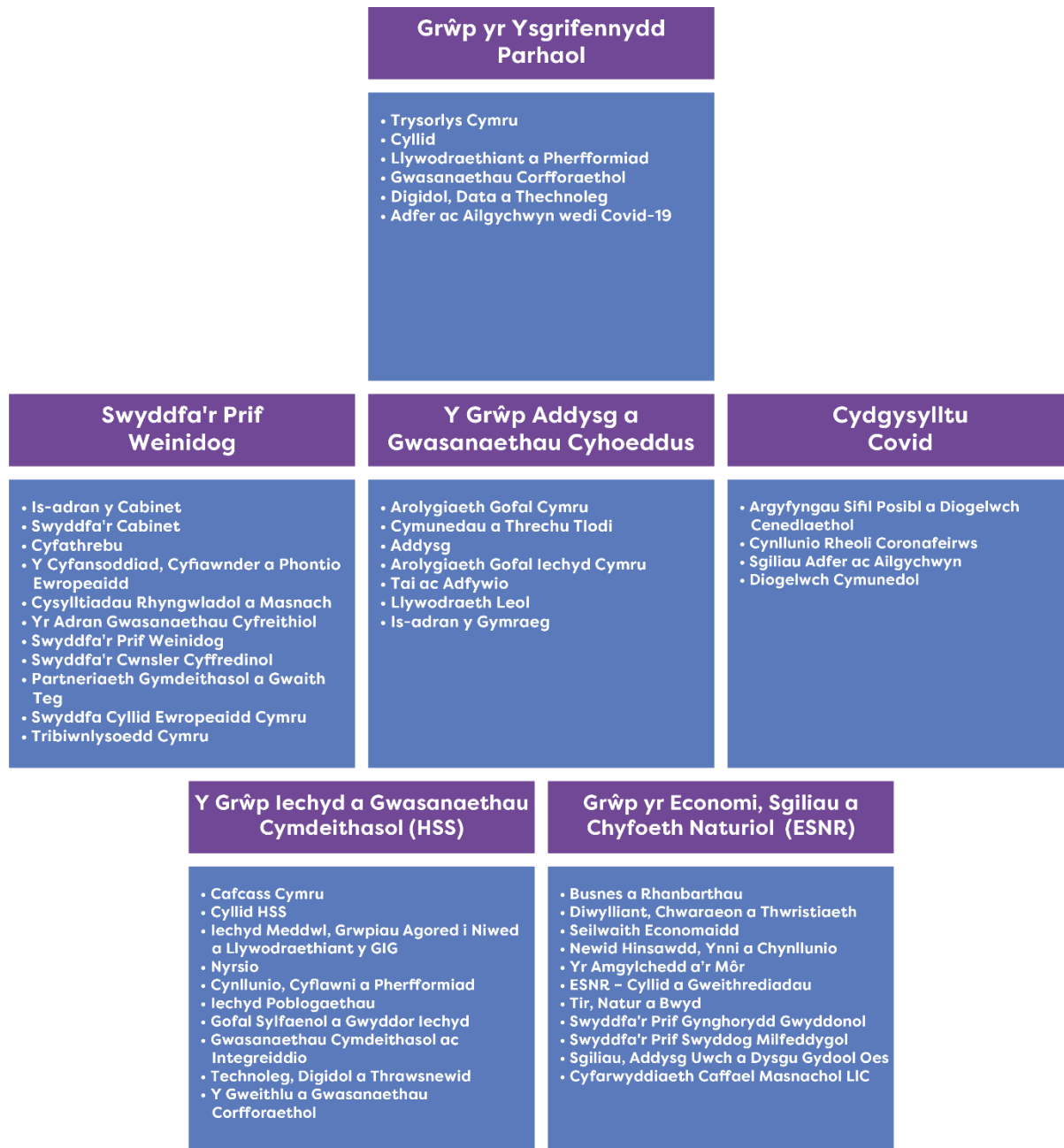
Trethi Cymru

- 3.19 O dan Ddeddf Cymru 2014 a Deddf Cymru 2017, datganolwyd pwerau trethu a benthyca i Lywodraeth Cymru a Senedd Cymru.
- 3.20 Mae dwy dreth wedi'u datganoli'n llawn: y Dreth Trafodiadau Tir a'r Dreth Gwarediadau Tirlenwi. Cyflwynwyd y ddwy dreth hyn ar 1 Ebrill 2018, gan ddisodli trethi'r DU, sef Treth Dir y Dreth Stamp a'r Dreth Dirlenwi yng Nghymru. Maent yn drethi sydd wedi'u datganoli'n llawn, sy'n golygu bod gan Lywodraeth Cymru reolaeth lwyr dros eu cynllunio. Sefydlwyd Awdurdod Cyllid Cymru ym mis Hydref 2017 i gasglu'r trethi hyn.
- 3.21 Cyflwynwyd Cyfraddau Treth Incwm Cymru ar 6 Ebrill 2019 ac maent wedi'u datganoli'n rhannol i Gymru, sy'n galluogi Gweinidogion Cymru i amrywio'r cyfraddau a delir gan drethdalwyr Cymreig sy'n talu cyfraddau sylfaenol, uwch ac ychwanegol. Mae Cyllid a Thollau Ei Mawrhydi (CThEM) yn cadw'r cyfrifoldeb am y rhan fwyaf o agweddau ar y dreth, gan gynnwys y gwaith casglu a gweinyddu, pennu'r lwfans personol a throthwyon incwm, a threthu incwm o gynilion a dididendau.
- 3.22 Yn gyfnewid am y refeniw treth a gynhyrchir drwy drethi Cymru, mae Llywodraeth y DU wedi lleihau cyllid y grant bloc a ddarperir i Gymru yn ôl swm cyfatebol. Mae'n hanfodol bod trethi Cymru yn cael eu gweithredu'n effeithlon ac yn

effeithiol, er mwyn cynhyrchu'r refeniw sydd ei angen i ariannu gwasanaethau cyhoeddus hollbwysig Cymru megis iechyd, gwasanaethau cyhoeddus, addysg, a seilwaith trafnidiaeth.

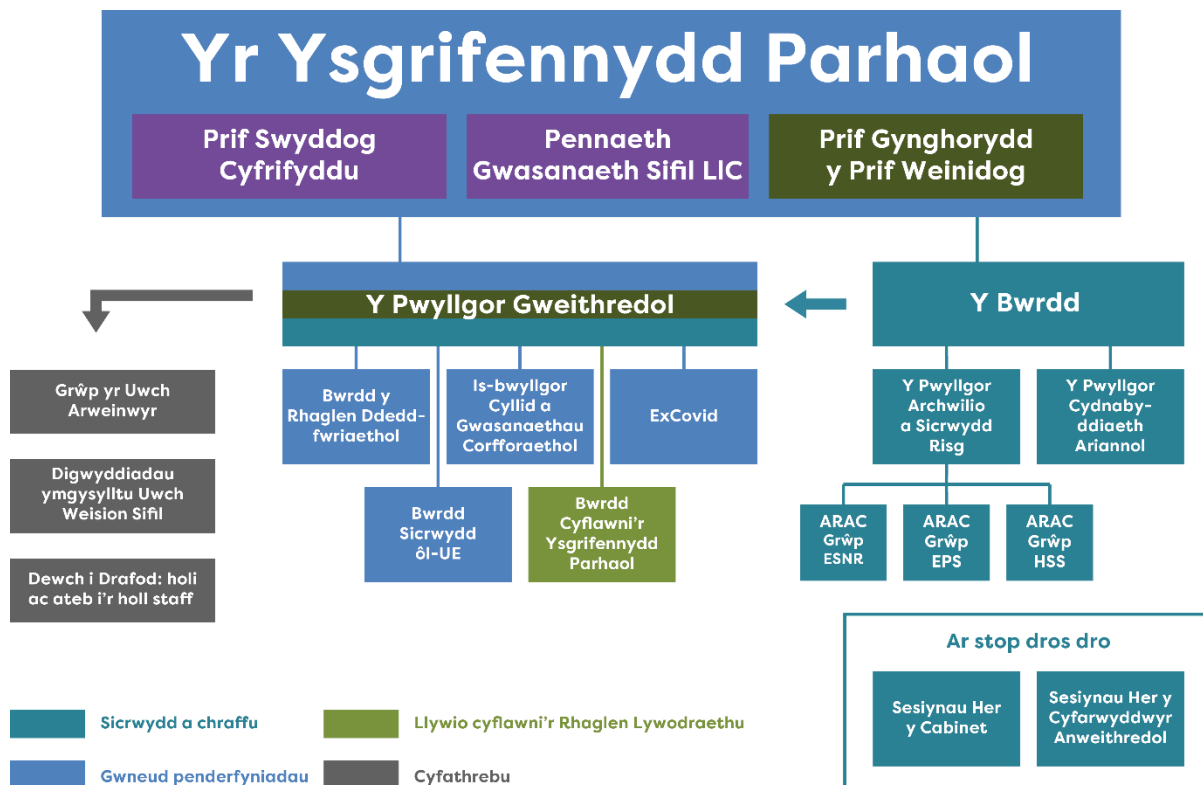
4. Cyfrifoldebau o fewn y Grwpiau Craidd

- 4.1 Mae Llywodraeth Cymru yn cynnwys pum Grŵp, o dan arweinyddiaeth Ysgrifennydd Parhaol a phedwar Cyfarwyddwr Cyffredinol, sydd wedi'u penodi'n Swyddogion Cyfrifyddu Ychwanegol.

Strwythur Llywodraethiant Llywodraeth Cymru

- 4.2. O fewn Llywodraeth Cymru, mae'r fframwaith llywodraethiant yn cynnwys y prosesau a'r strwythurau sy'n llywio, yn cyfarwyddo, yn rheoli ac yn monitro gweithgareddau Llywodraeth Cymru tuag at gyflawni ei hamcanion.

Ffigur 3

Manylion y Bwrdd a'r Pwyllgorau

Prif Swyddog Cyfrifyddu	Yr Ysgrifennydd Parhaol yw Prif Swyddog Cyfrifyddu Gweinidogion Cymru yn rhinwedd adran 129 (6) o Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006. Yn ogystal, mae'r Prif Swyddog Cyfrifyddu yn atebol i Weinidogion Cymru am adnoddau Llywodraeth Cymru a'i Chyrrff Hyd Braich.
Swyddogion Cyfrifyddu Ychwanegol	O dan adran 133(2) o Ddeddf Llywodraeth Cymru, rhoddir pwerau i Brif Swyddog Cyfrifyddu Llywodraeth Cymru benodi Swyddogion Cyfrifyddu Ychwanegol os dymuna. Mae adran 133 (3) o Ddeddf 2006 yn caniatáu i'r Prif Swyddog Cyfrifyddu bennu cyfrifoldebau'r Swyddogion Cyfrifyddu Ychwanegol a benodir ganddi. Mae'r Prif Swyddog Cyfrifyddu wedi dynodi pob Cyfarwyddwr Cyffredinol yn Swyddog Cyfrifyddu Ychwanegol. Mae rhai Cyfarwyddwyr penodol hefyd wedi'u dynodi'n Swyddogion Cyfrifyddu Ychwanegol er mwyn sicrhau eglurder pellach ynghylch trefniadau llywodraethu corfforaethol ac atebolrwydd, o ran y defnydd o arian cyhoeddus a bod yn atebol i'r Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus. Caiff y dynodiadau hyn eu hadolygu er mwyn sicrhau eu bod yn dal yn berthnasol. Mae Swyddog Cyfrifyddu Ychwanegol hefyd yn uwch-noddwr i'r Cyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru.
Y Bwrdd	Mae'r Bwrdd yn cynnwys 16 o aelodau, yn aelodau gweithredol ac yn aelodau anweithredol. Mae cynrychiolwyr Ochr yr Undebau Llafur ac aelodau'r Bwrdd Cysgodol hefyd yn mynychu fel sylwedyddion sy'n cyfranogi. Mae'r Bwrdd yn fy nghefnogi, yn fy herio ac yn fy nghynghori wrth imi wneud penderfyniadau strategol ynghylch sut y mae Gwasanaeth Sifil Llywodraeth Cymru'n cael ei ddatblygu i gefnogi'r Prif Weinidog a'r Gweinidogion, ac yn sicrhau bod Llywodraeth Cymru yn cyflawni'r amcanion a'r strategaethau a nodir yn Rhaglen Lywodraethu'r Gweinidogion. Penodir aelodau'r Bwrdd gan yr Ysgrifennydd Parhaol yn unol ag arferion gorau'r Gwasanaeth Sifil. Roeddwn yn cadeirio cyfarfodydd y Bwrdd ac yn cynnal cyfarfod dwyochrog yn rheolaidd ag Aelodau'r Bwrdd. Rwyf wedi ailsefydlu cyfarfodydd yn ddiweddar â'r Cyfarwyddwyr Anweithredol gyda'i gilydd bob chwe wythnos a oedd wedi dod i ben yn ystod y pandemig. Rwyf wedi cytuno â'r Prif Weinidog y bydd yn ymgysylltu â'r Cyfarwyddwyr Anweithredol o leiaf unwaith y flwyddyn. Fodd bynnag, cafodd hyn ei ohirio hefyd eleni oherwydd y pandemig. Rôl y Bwrdd yw darparu: - Sicrwydd i'r Ysgrifennydd Parhaol wrth iddi gyflawni ei rôl fel Prif Swyddog Cyfrifyddu. - Cefnogaeth i'r Ysgrifennydd Parhaol er mwyn sicrhau bod y sefydliad yn gweithredu yn ôl y safonau uchaf o ran llywodraethiant, rheolaeth ariannol, rheoli risgiau a phrosesu'r cyfrifon blynyddol; - Cyngor strategol ar gyflawni blaenoriaethau'r Llywodraeth yn unol ag amcanion Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol - Her i'r sefydliad a chynghori i'r Ysgrifennydd Parhaol ar strategaeth, dyluniad a chynllunio gweithlu'r sefydliad er mwyn sicrhau ei fod yn parhau i fod yn addas at y diben, yn cael adnoddau digonol ac yn hyrwyddo cydraddoldeb ac amrywiaeth drwy'r sefydliad cyfan.
Y Pwyllgor Gweithredol (ExCo)	Y Pwyllgor Gweithredol yw fforwm gwneud penderfyniadau strategol Llywodraeth Cymru ar lefel swyddogion. Mae'n rhoi cymorth i'r Ysgrifennydd Parhaol fel Prif Gyngorydd Polisi'r Prif Weinidog, Prif

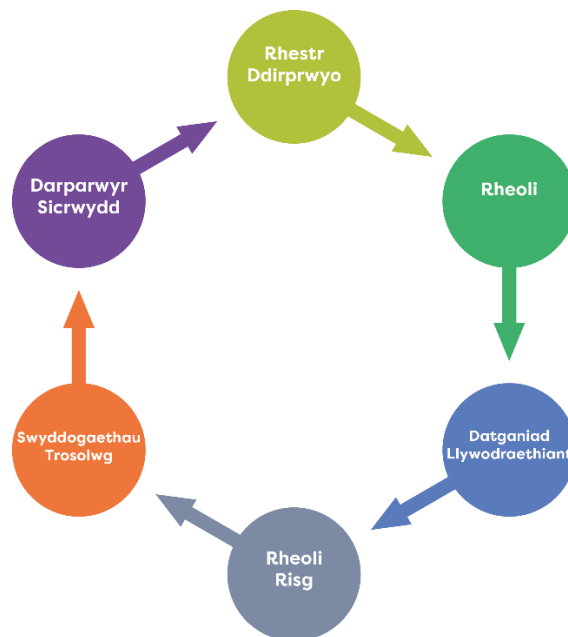
	Swyddog Cyfrifyddu a Phennaeth Gwasanaeth Sifil Llywodraeth Cymru ac yn gweithredu o dan awdurdod yr Ysgrifennydd Parhaol.
Is-bwyllgorau'r Bwrdd – y Pwyllgor Archwilio a'r Pwyllgor Sicrwydd Risg	Diben y Pwyllgor hwn yw rhoi cymorth a chynghor i'r Ysgrifennydd Parhaol yn rhinwedd ei swydd fel Swyddog Cyfrifyddu ar reoli risg, rheolaeth a llywodraethiant ac ar y Datganiad Llywodraethiant. Cadeirir yr is-bwyllgor gan Gyfarwyddwr Anweithredol ac mae'r Ysgrifennydd Parhaol yn ei fynychu.
Is-bwyllgor y Bwrdd – y Pwyllgor Cydnabyddiaeth Ariannol	Mae'r is-bwyllgor hwn yn gyfrifol am oruchwyllo strategaeth gyflogau'r sefydliad ar gyfer yr Uwch Wasanaeth Sifil a'i brosesau recriwtio, ac am oruchwyllo'r broses asesu a chymedroli ar gyfer aelodau'r Uwch Wasanaeth Sifil. Cadeirir yr is-bwyllgor gan Gyfarwyddwr Anweithredol ac mae'r Ysgrifennydd Parhaol yn ei fynychu.
Yr Is-bwyllgor Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol	Mae'r Is-bwyllgor Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol yn is-bwyllgor parhaol sy'n cynorthwyo ExCo i redeg y sefydliad yn fewnol ar lefel weithredol o ran rheoli Adnoddau Dynol, diogelwch TG, rheoli data, cyllid ac adnoddau, gan ganiatáu i ExCo gadw ffocws strategol ar draws y sefydliad. Mae aelodaeth yr Is-bwyllgor Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol yn cynnwys un o Gyfarwyddwyr Anweithredol Bwrdd Llywodraeth Cymru.
Y Pwyllgor Gweithredol: Covid-19 (ExCovid)	Mae amser wedi cael ei neilltuo i ExCo gyfarfod yn rheolaidd er mwyn canolbwyntio ar Covid-19 yn unig. Trefniant dros dro yw hwn, a fydd ar waith am gyhyd ag y bo angen.
Y Bwrdd Sicrwydd ar ôl Ymadael â'r UE	Sefydlwyd Bwrdd Sicrwydd ar ôl Ymadael â'r UE ym mis Mehefin 2020 fel is-bwyllgor ExCo ac mae'n disodli'r trefniadau llywodraethiant mewnol blaenorol ar gyfer Pontio Ewropeaidd. Mae aelodaeth y Bwrdd Sicrwydd yn cynnwys holl Gyfarwyddwyr Cyffredinol, aelod Anweithredol o'r Bwrdd a Chynrychiolydd yr Undebau Llafur.
Bwrdd yr Ysgrifennydd Parhaol	Mae'r is-bwyllgor hwn yn cefnogi ExCo drwy fonitro'r cynnydd o ran cyflawni'r blaenoriaethau a nodwyd yn y Rhaglen Lywodraethu.
Bwrdd y Rhaglen Ddeddfwriaethol	Mae Bwrdd y Rhaglen yn cydlynu ac yn goruchwyllo'r gwaith o gyflawni rhaglen ddeddfwriaethol y Llywodraeth ar lefel swyddogion.
Sesiynau Her y Cyfarwyddwyr Anweithredol	Er mwyn cefnogi'r Ysgrifennydd Parhaol, mae'r fforwm hwn yn rhoi cyfle i'r Cyfarwyddwyr Anweithredol roi sicrwydd mewn perthynas â chyflawni meysydd gwaith allweddol a ddewisir gan y Cyfarwyddwyr Cyffredinol, sy'n canolbwyntio ar flaenoriaethau'r Prif Weinidog.

Partneriaethau Cymdeithasol

- 4.3. Mae gan Lywodraeth Cymru strwythurau partneriaeth gymdeithasol sefydledig i gefnogi ein gwaith effeithiol gyda chyflogwyr ac undebau llafur yn y sector cyhoeddus a'r sector preifat. Mae gan y strwythurau hyn hanes hir o'n galluogi i gydweithio drwy ein buddiannau cyffredin.

Fframwaith Sicrwydd

- 4.4. Mae fframwaith sicrwydd Llywodraeth Cymru, a ddangosir yn ffigur 4, wedi cael ei ddatblygu i roi sicrwydd digonol, cyson, parhaus a dibynadwy ynglŷn â stiwardiaeth sefydliadol a rheoli'r hyn sy'n peri risgiau mawr i lwyddiant y sefydliad a darparu gwasanaethau cyhoeddus cost-effeithiol a gwell.

Ffigur 4

Cynllun Dirprwyo	Mae “Rhesstr Ddirprwyo” Llywodraeth Cymru yn rhan annatod o system rheolaeth fewnol y sefydliad ac yn cynnig ffordd o gefnogi: • Ymatebion cyflym, ystwyth a hyblyg i newidiadau mewn angen a blaenoriaeth; • Gweithdrefnau syml a chlir; • Eglurder ynghylch cyfrifoldebau am wneud penderfyniadau, a sicrhau bod y cyfrifoldebau hynny ar y lefel gywir yn y sefydliad; • Rhoi dirprwyaethau priodol ac atebolrwyddau clir.
Rheoli	Mae gan reolwyr berchenogaeth o'r gwaith o asesu, rheoli a lliniaru risgiau'n uniongyrchol a chyfrifoldeb ac atebolrwydd am hynny.
Datganiad Llywodraethiant	Mae'r datganiad llywodraethiant yn nodwedd allweddol ar adroddiad blynyddol a chyfrifon Llywodraeth Cymru. Mae'n cwmpasu'r cyfnod cyfrifyddu, gan roi dealltwriaeth o strwythur rheolaeth fewnol y sefydliad a'r ffordd y mae'n rheoli adnoddau. Caiff y datganiad ei lywio gan waith a wneir drwy gydol y cyfnod er mwyn cael sicrwydd ynglŷn â pherfformiad a rheoli risg, gan roi darlun o broffil risg Llywodraeth Cymru a'i hymatebion i risgiau a nodwyd a risgiau sy'n dod i'r amlwg.
Rheoli Risg	Nod y broses rheoli risg yw nodi a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni polisiau, nodau ac amcanion Llywodraeth Cymru, er mwyn gwerthuso pa mor debygol ydyw y bydd y risgiau hynny'n cael eu gwireddu a beth fydd eu heffaith, ac yna eu rheoli mewn ffordd effeithlon, effeithiol a darbodus. Mae Llywodraeth Cymru yn cadw at y “Prif Egwyddorion” ar gyfer rheoli risgiau mewn llywodraeth a nodir yn <i>The Orange Book; Management of Risk – Principles and Concepts</i> (2019, diweddarwyd 2020) Trysorlys EM.
Swyddogaethau Trosolwg	Dyma swyddogaethau adolygu a monitro Llywodraeth Cymru i sicrhau bod ei pholisïau, ei chynlluniau, ei rhaglenni a'i phrosiectau yn: • cyflawni'r canlyniadau disgwyliedig; • yn sicrhau gwerth da am arian; • yn cydymffurfio â pholisïau, cyfreithiau, rheoliadau a safonau moesegol perthnasol.
Darparwyr Sicrwydd	Yn Llywodraeth Cymru, mae hyn yn cynnwys amrywiaeth o ddarparwyr sicrwydd annibynnol, gan gynnwys: • Archwilio Mewnol; • Archwilio Allanol; • Adolygiadau Gateway.

Tair Llinell Amddiffyn

- 4.5. Mae fframwaith sicrwydd Llywodraeth Cymru wedi'i adeiladu ar fodel y tair llinell amddiffyn er mwyn sicrhau bod y gwahanol ffynonellau sicrwydd yn cael eu nodi a'u deall yn glir, gan osgoi bylchau mewn sicrwydd neu ddyblygu.
- 4.6. Mae'r tabl isod yn dangos enghraifft o ble y ceir gwahanol fathau o sicrwydd yn Llywodraeth Cymru, yn gyson â'r model. Nid yw'n rhestr gynhwysfawr o'r mathau o sicrwydd sydd ar gael yn y sefydliad.

Llinell Amddiffyn Gyntaf	Ail Linell Amddiffyn	Trydedd Linell Amddiffyn
Rheolaethau Rheolwyr	Trosolwg Rheolwyr “Y bobl nad ydynt y marcio eu gwaith cartref eu hunain.”	Adolygiadau Annibynnol a Gwrthrychol
- Rhestr Ddirprwyo - Holiadur Rheolaeth Fewnol - Datganiadau Sicrwydd y Cyfarwyddwyr Cyffredinol	- Rheoli Risg - Swyddogaethau Cydymffurfio megis: - Iechyd a Diogelwch - Asesiadau o'r Risg o Dwyll - Hwb Sicrwydd Integredig – Rheoli Rhaglenni a Phrosiectau - Monitro Cydraddoldeb ac Amrywiaeth	- Barn Archwilio Mewnol - Archwilio Allanol (Swyddfa Archwilio Cymru) - Adolygiadau CThEM - Adolygiadau Gateway o Reoli Rhaglenni a Phrosiectau - Achrediad ISO18001

5. Y Berthynas â Chyrff Cyhoeddus Cymru

- 5.1 Fel Prif Swyddog Cyfrifyddu Llywodraeth Cymru, mae'n rhaid i mi fodloni fy hun fod gan bob corff cyhoeddus a ariennir gan Lywodraeth Cymru systemau digonol i fodloni'r safonau a amlinellir yn Rheoli Arian Cyhoeddus Cymru.
- 5.2 Mae Llywodraeth Cymru yn cyflawni ei nodau a'i hamcanion, yn rhannol, drwy nifer o Gyrrff Cyhoeddus, gan gynnwys Cyrff a Noddir gan Lywodraeth Cymru, is-gwmnïau a chyrff cyhoeddus eraill a ariennir gan y llywodraeth. Penodir Swyddogion Cyfrifyddu ar gyfer pob corff sydd â swyddogaethau gweithredol, ac maent yn gyfrifol am y ffordd y mae sefydliad yn rheoli cyllid cyhoeddus ac yn cyflawni ei amcanion. Mae'n ofynnol i Swyddogion Cyfrifyddu lofnodi datganiad llywodraethiant a gyhoeddir yng nghyfrifon blynyddol eu corff. Diffinnir y berthynas â Llywodraeth Cymru mewn dogfennaeth ysgrifenedig ar gyfer pob corff. Sefydlwyd yr Uned Cyrff Cyhoeddus i wella'r broses o ymgysylltu â'r Cyrff Cyhoeddus y mae Llywodraeth Cymru yn gyfrifol amdanynt, a'r ffordd y maent yn cael eu llywodraethu. Mae'r Uned Cyrff Cyhoeddus yn gyfrifol am gyflawni cynllun gweithredu sydd â'r nod o gefnogi ymgysylltu gwell o'r fath, a threfniadau llywodraethiant mwy effeithiol rhwng Llywodraeth Cymru a Chyrff Cyhoeddus yng Nghymru. Ymhlith pethau eraill, mae wedi sefydlu templedi ar gyfer Dogfennaeth Fframwaith gyson i Gyrrff Hyd Braich, Cylchoedd Gwaith Cyfnod Llywodraeth, a model Sicrwydd Risg a fydd yn llywio'r cylch pum mlynedd o Adolygiadau Pwrpasol.

6. GIG Cymru

- 6.1 Mae'r GIG yn cael y rhan fwyaf o'i gyllid gan Lywodraeth Cymru i dalu am gostau rhedeg gwasanaethau iechyd yng Nghymru o ddydd i ddydd yn ystod pob blwyddyn ariannol. Mae'r GIG yn darparu gwasanaethau drwy saith Bwrdd Iechyd, tair Ymddiriedolaeth GIG a dau Awdurdod Iechyd Arbennig, Addysg a Gwellu Iechyd Cymru, ac Iechyd a Gofal Digidol Cymru.

6.2 Mae hyn ar ffurf:

- Dyraniadau refeniw i fyrddau iechyd lleol i sicrhau gwasanaethau mewn ysbytai, yn y gymuned a gofal sylfaenol ar gyfer eu poblogaethau preswyl, gan gynnwys Meddygon Teulu, Ymarferwyr Deintyddol Cyffredinol a Fferyllwyr;
- Dyraniadau cyfalaf i fyrddau iechyd lleol ac Ymddiriedolaethau'r GIG ar gyfer datblygiadau cyfalaf gweithredol a strategol

- Cyllid wedi'i dargedu ar gyfer mentrau gwella iechyd a mentrau eraill Llywodraeth Cymru.

- 6.3 Mae Cyfarwyddwr Cyffredinol Llywodraeth Cymru ar gyfer Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol hefyd yn Brif Weithredwr GIG Cymru. Fel Prif Weithredwr GIG Cymru, mae'n atebol i'r Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, ac yn gyfrifol am roi cyngor polisi i'r Gweinidog ac am arwain a rheoli'r GIG yn strategol.
- 6.4 Mae gan bob un o sefydliadau'r GIG yng Nghymru Brif Weithredwr sy'n cael ei benodi'n Swydddog Atebol, drwy Femorandwm Swydddog Atebol a ddyroddir gan Brif Weithredwr GIG Cymru. Mae'r Memorandwm hwn yn amlinellu cyfrifoldeb y Swydddog Atebol ym mhob sefydliad GIG am reolaeth a pherfformiad ariannol.
- 6.5 Mae'r Memorandwm yn nodi'n glir bod y Swydddog Atebol yn uniongyrchol atebol am bob mater sy'n ymwneud â pherfformiad ariannol (a phob mater arall sy'n ymwneud â pherfformiad) sydd wedi'i ddirprwyo i'r sefydliad, ac i Brif Weithredwr GIG Cymru fel Swydddog Cyfrifyddu Ychwanegol ar gyfer Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol.

7. Llywodraeth Leol

- 7.1 Darperir cyllid grant i Awdurdodau Unedol, Awdurdodau Tân ac Achub a Chomisiynwyr yr Heddlu a Throseddau yng Nghymru. Yr elfen unigol fwyaf o gyllid grant yw'r setliad blynyddol ar gyfer Awdurdodau Unedol sy'n cynnwys Grant Cynnal Refeniw a chyfran o incwm ardrethi annomestig. Gellir defnyddio'r cyllid hwn at unrhyw ddiben wrth ddarparu'r gwasanaethau y mae'r awdurdodau hynny'n gyfrifol amdanynt. Pennir cwantwm y cyllid fel rhan o gylch cyllideb flynyddol Llywodraeth Cymru. Fe'i dosberthir gan ddefnyddio fformiwla sy'n adlewyrchu'r ffactorau sydd wrth wraidd angen yr awdurdodau i wario i ddarparu ystod eang o wasanaethau, gan gynnwys addysg a gofal cymdeithasol. Mae'r fformiwla'n cael ei chynnal, ei diweddarau a'i gwella drwy raglen waith barhaus gyda llywodraeth leol.
- 7.2 Rhoddir cyllid hefyd i awdurdodau drwy grantiau na ellir eu defnyddio ond at y dibenion penodol y maent yn cael eu darparu ar eu cyfer. Yn ogystal, mae'r Awdurdodau Unedol yn cael rhai grantiau penodol oddi wrth Adrannau Llywodraeth y DU ar gyfer swyddogaethau sydd heb eu datganoli, o'r dreth Gyngor a bennir yn lleol, ac o ffioedd, taliadau a ffynonellau incwm eraill. Mae'r Awdurdodau Unedol hefyd yn cael grantiau Llywodraeth Cymru ar gyfer

gwario cyfalaf a chymorth ar gyfer benthyca. Cydategir hyn gan allu'r awdurdodau eu hunain i fenthyca, grantiau gan gyrff eraill a derbyniadau cyfalaf.

- 7.3 Defnyddir trefniadau tebyg i ddarparu refeniw ar gyfer Comisiynwyr yr Heddlu a Throsedd, a ariennir drwy gyfuniad o'r Grant Cynnal Refeniw ac incwm ardrethi domestig gan Lywodraeth Cymru, Grant yr Heddlu gan y Swyddfa Gartref, grantiau penodol ac o'r dreth gyngor. Mae awdurdodau eraill yn cael eu hariannu trwy drefniadau megis grantiau penodol, ardollau a phraeseptau.
- 7.4 Mae pob awdurdod yn atebol am y ffordd y mae'n defnyddio'r cyllid sydd ar gael i gyflawni'r swyddogaethau y mae'n gyfrifol amdanynt. Rhaid i'r Awdurdodau Unedol, cyrff yr heddlu ac Awdurdodau Tân ac Achub gael swyddog penodedig o dan Adran 151 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 sydd â dyletswyddau statudol i sicrhau bod materion ariannol yn cael eu gweinyddu'n briodol. Mae awdurdodau yn cael eu dwyn i gyfrif drwy eu swyddogaethau craffu a thrwy atebolrwydd uniongyrchol i'w hetholwyr lleol. Mae eu materion ariannol yn cael eu llywodraethu drwy fframwaith cyfrifyddu ac archwilio statudol ac mae eu cyfrifon yn destun archwiliadau allanol blynyddol llawn gan Archwilydd Cyffredinol Cymru.
- 7.5 Tan 1 Ebrill 2021, roedd yn rhaid i brif gynghorau sefydlu trefniadau i wneud gwelliannau parhaus, gan gynnwys cynlluniau ac adroddiadau cysylltiedig, ac roedd yn rhaid i'r Archwilydd Cyffredinol asesu a oedd pob cyngor wedi bodloni'r gofynion hyn neu'n debygol o wneud hynny. O 1 Ebrill 2021 ymlaen, bydd cynghorau'n destun trefn perfformiad a llywodraethu newydd sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt adolygu eu perfformiad yn gyson, a'i gwneud yn ofynnol iddynt, o 5 Mai 2022, drefnu asesiad perfformiad gan banel o leiaf unwaith bob tymor etholiadol. Mae Archwilydd Cyffredinol Cymru hefyd yn gwneud gwaith archwilio perfformiad ym mhob cyngor i'w fodloni ei hun bod gan y cyngor drefniadau priodol ar waith i sicrhau gwerth am arian am yr adnoddau y mae'n eu defnyddio ac i asesu i ba raddau y mae'r cyngor yn gweithredu yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy.
- 7.6 O ran cyllid a ddarperir at ddibenion penodol, yr adrannau polisi perthnasol sy'n gyfrifol am delerau ac amodau grantiau unigol. Mae'n ofynnol i'r telerau ac amodau hyn roi sylw dyledus i Safonau Gofynnol y Ganolfan Ragoriaeth Grantiau ar gyfer Cyllid Grant. Drwy gadw at y safonau hyn dylai bod modd sicrhau cydymffurfiaeth â threfniadau llywodraethiant ac ariannol, cyfreithiau perthnasol, polisïau ac arferion da Llywodraeth Cymru. O ran y cyllid a ddarperir gan Lywodraeth y DU mewn perthynas â swyddogaethau heb eu

datganoli, cytunir ar y trefniadau ar gyfer atebolrwydd rhwng yr Awdurdodau Lleol a'r Adran berthnasol yn Llywodraeth y DU.

8. Partneriaethau Cyflawni â Thrydydd Partïon

- 8.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi datblygu partneriaethau â thrydydd partïon i gyflawni ei hamcanion polisi, ond nid oes yr un mor arwyddocaol nes bod Llywodraeth Cymru yn dibynnu arni i gyflawni rhannau craidd o'i busnes, ac fel arfer mae'r partneriaethau'n cael eu rheoli drwy gyllid grant neu drefniadau masnachol.

9. Grantiau i Gyrff yn y Sector Preifat a'r Sector Gwirfoddol

- 9.1 Mae grantiau a chyllid ymhlith y dulliau pwysicaf a ddefnyddir gan Lywodraeth Cymru i gyflawni blaenoriaethau Gweinidogol a gwneud gwahaniaeth i fywydau pobl Cymru. Mae'r gwaith o reoli grantiau a chyllid arall nas caffaelwyd yn weithgarwch craidd a gynhelir ym mhob adran bron o Lywodraeth Cymru.

- 9.2 Yn Llywodraeth Cymru, ceir Canolfan Ragoriaeth Grantiau sydd â'r nod o roi cymorth ar bob agwedd ar y broses grant o'r dechrau i'r diwedd. Mae hyn yn cynnwys:

- Cyfres gynhwysfawr o ganllawiau/templedi;
- Templed llythyr dyfarnu safonol;
- Safonau Gofynnol Grantiau;
- Blwch e-bost canolog ar gyfer ymholiadau
- Cymorth wyneb yn wyneb.

- 9.3 Er mwyn rhoi cyngor ymarferol a her i reolwyr grant wrth ddatblygu cynlluniau grant newydd, mae Llywodraeth Cymru wedi sefydlu Panel Sicrwydd Grantiau. Mae'r panel hwn yn cynnwys swyddogion allweddol o'r Ganolfan Ragoriaeth Grantiau, cymorth gwladwriaethol, gwasanaethau cyfreithiol, archwilio mewnol, gwasanaethau arbenigwyr treth, Swyddfa'r Cabinet a'r tîm polisi perthnasol. Gall rheolwyr grant gyflwyno eu cynigion ar gyfer cynllun grant a chael cyngor ac argymhellion ymarferol gan nifer o ffynonellau, er mwyn helpu i wella'r cynllun grant arfaethedig a sicrhau bod y cynllun grant yn gyson â pholisi ehangach Llywodraeth Cymru.

- 9.4 Yn 2019-20, darparodd Llywodraeth Cymru gyllid grant gwerth £21.2bn i gyd. Gellir rhannu'r cyllid grant a ddarperir yn ddau gategori penodol. Grantiau heb eu neilltuo yw'r taliadau hynny a roddir i gyrff iechyd lleol a llywodraeth leol ac maent yn cyfrif am £13.7bn o'r cyfanswm o £21.2bn. Mae grantiau wedi'u neilltuo yn daliadau lle mae pethau clir i'w cyflawni a meini prawf o ran diben y grantiau ac maent yn cyfrif am y £7.5bn o gyllid sy'n weddill.

10. Caffael

- 10.1 Mae caffael yn weithgaredd hanfodol sy'n ychwanegu gwerth o fewn y llywodraeth, gan helpu Llywodraeth Cymru i gyflawni blaenoriaethau Gweinidogol a darparu gwasanaethau cyhoeddus effeithiol. Mae caffael yn drawsbynciol ac fe'i hystyrir yn fecanwaith cyflawni allweddol ar gyfer nifer o bolisiau gan gynnwys yr Economi Sylfaenol, Datgarboneiddio, Adeiladu, Partneriaeth Gymdeithasol a Gwaith Teg, gan ymgorffori Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol hefyd ym maes caffael. Mae'r Gyfarwyddiaeth Caffael Masnachol yn cefnogi gweithgareddau caffael uniongyrchol ehangach y sector cyhoeddus a Llywodraeth Cymru.
- 10.2 Mae tîm Gwasanaethau Caffael Corfforaethol (CPS) a thîm Chaffael TGCh (CPICT) Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am ddatblygu strategaeth, polisiau a gweithdrefnau caffael Llywodraeth Cymru. Mae'n cynnig cyngor ac arweiniad ar ran y Swyddog Cyfrifyddu er mwyn sicrhau bod holl brosesau caffael Llywodraeth Cymru yn cael eu cynnal yn unol â'i chyfrifoldebau am reoleiddra, priodoldeb a gwerth am arian.
- 10.3 Mae CPS a CPICT yn rhan o'r Gyfarwyddiaeth Caffael Masnachol ochr yn ochr â'r Tîm Polisi a Chyflenwi Masnachol. Mae gan y timau ffocws allanol ac maent yn darparu cyngor ac arweiniad ar bolisi caffael, datblygu gallu a sgiliau, a chyfres o gytundebau cydweithredol cenedlaethol. Roedd y gwasanaethau hyn yn arfer cael eu darparu drwy Wasanaeth Caffael Cenedlaethol Cymru a Gwerth Cymru, y daethpwyd â'u gweithrediadau at ei gilydd yn ddiweddar. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i ddefnyddio'r cytundebau cydweithredu cenedlaethol hyn.

11. Buddsoddiadau, cyd-fentrau ac asedau eraill

- 11.1 Mae gan Lywodraeth Cymru bum is-gwmni o dan berchenogaeth lawn y mae eu cyfrifon yn cael eu cyfuno yng Nghyfrifon Llywodraeth Cymru, sef:

- Development Bank of Wales PLC (Banc Datblygu Cymru)
- Regeneration Investment Fund for Wales LLP (Cronfa Buddsoddi Cymru mewn Adfywio)
- WGC Holdco Limited
- Careers Choices Dewis Gyrfa Limited
- Trafnidiaeth Cymru

Mân is-gwmnïau a buddiannau eraill

11.2 Mae cyd-fentrau canlynol Llywodraeth Cymru wedi'u cynnwys yn y cyfrifon cyfunol:

- International Convention Centre Wales Limited (Canolfan Gynadledda Ryngwladol Cymru). Mae Llywodraeth Cymru yn berchen ar 50% o'r cyfalaf cyfranddaliadau a ddyroddwyd ar gyfer Canolfan Gynadledda Ryngwladol Cymru, gyda'r 50% arall yn cael ei ddal gan The Celtic Manor Resort Limited.
- Airbus Group Endeavor Wales (EADS Foundation Wales gynt) – cyd-fuddiant mewn cwmni cyfyngedig drwy warant. Mae Llywodraeth Cymru yn berchen arno ar y cyd ag Airbus Defence and Space Ltd (Cassidian Holdings Limited gynt) a Phrifysgol Caerdydd.

Nid yw buddiannau canlynol Llywodraeth Cymru wedi'u cynnwys yn y cyfrifon cyfunol:

Llywodraeth Cymru – Adrannau Anweinidogol – yn destun gorchymyn dynodi ond yn amherthnasol at ddibenion cyfuno:

- Awdurdod Cyllid Cymru

Is-gwmnïau Llywodraeth Cymru

Mae'r cyrff hyn yn destun gorchymyn dynodi ond yn amherthnasol at ddibenion cyfuno:

- Design Commission for Wales Limited (Comisiwn Dylunio Cymru)
- Hybu Cig Cymru Cyf/Meat Promotion Wales Limited
- Sector Development Wales Partnership Limited
- Life Sciences Hub Wales Limited (Hwb Gwyddorau Bywyd Cymru)
- Centre for Digital Public Services Limited (Innovation Point Limited gynt)
- Yr Academi Genedlaethol Arweinyddiaeth Addysgol
- International Business Wales Limited (Busnes Rhyngwladol Cymru)

Is-gwmnïau Llywodraeth Cymru nad ydynt yn destun gorchymyn dynodi ac sy'n amherthnasol at ddibenion cyfuno:

- Welsh Development Management Limited

Student Loans Company Limited (Y Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr)

Mae Llywodraeth Cymru yn dal un gyfran â gwerth enwol o £1. Mae Llywodraeth Cymru yn berchen arno ar y cyd â'r Adran Addysg yn Lloegr, Llywodraeth yr Alban a Llywodraeth Gogledd Iwerddon. Mae'r gyfran yn golygu bod gan Lywodraeth Cymru ddaliad o 5% yn y cwmni.